

Aktualitetsöversikt om ansvarsområdet Regionplanering för kännedom

Landskapsstyrelsen 23.5.2022

Sammanfattning

Regionplaneringsarbetet på landskapsnivå består av landskapsplanläggning och genomförande av den, trafiksystemplanering i östra och västra Nyland samt MBT-samarbetet i Helsingforsregionen. Som stöd för dessa uppgifter finns en högklassig specialkompetens inom geodatatjänster, konsekvensbedömning och bland annat i miljö- och energifrågor.

Kunskapsstyrd intressebevakning och verkningsfullt samarbete med kommuner och nätverk har blivit en allt viktigare del av det dagliga arbetet inom regionplaneringen. Man strävar efter att göra prioriteringar inom verksamheten och att kontinuerligt föra dialog med kommunerna och de olika intressentgrupperna. Grunden för all verksamhet är att upprätthålla och utveckla sin expertis i den omvärld som hela tiden förändras. Man försöker flexibelt bygga upp organiseringen av och resurserna för ansvarsområdets uppgifter utifrån dessa utgångspunkter.

Planering med utgångspunkt i genomförandet av Nylandsplanen och stöd till Helsingforsregionens MBT 2023-arbete

Genomförande av helheten Nylandsplanen

Helheten Nylandsplanen som omfattar alla centrala markanvändningsteman bereddes under åren 2016–2020. Landskapsfullmäktige godkände Nylandsplanen 2050 som består av tre regionala etappplaner i augusti 2020. Nylandsplanen är nu i huvudsak i kraft, men vissa besvär som gäller den behandlas ännu i högsta förvaltningsdomstolen (HFD).

Det ansvarsfulla åtgärdandet av domstolsbehandlingens olika faser har sysselsatt regionplaneringen på många olika sätt efter att fullmäktige fattade beslutet om att godkänna Nylandsplanen. Helsingfors förvaltningsdomstol gav sitt avgörande i besvären på hösten 2021, och därefter beredde man förbundets tolkning av helheten av de gällande landskapsplanerna inklusive karttjänster. Denna tolkning tillämpas så länge tills högsta förvaltningsdomstolen har gett avgörande i de fortsatta besvären över planhelheten.

Landskapsstyrelsen anförde också besvär hos högsta förvaltningsdomstolen över förvaltningsdomstolens avgörande. Förbundet beredde ansökningar om besvärstillstånd och besvärsskrifter för alla tre planer. På våren 2022 beredde man som svar på HFD:s begäran landskapsstyrelsens genmälen som gällde de besvär som anförts över planhelheten samt en replik på genmälet i fråga om förbundets egna besvär som anförts över förvaltningsdomstolens beslut. I varje fas har som mål varit att säkerställa att Nylandsplanen träder i kraft och vinner laga kraft i sin helhet i enlighet med landskapsfullmäktiges beslut.

Stöd till Helsingforsregionens MBT 2023-arbete

Att delta i den fyraåriga MBT 2023-arbetsprocessen har blivit en viktig del av regionplaneringsarbetet. Det är fråga om en gemensam strategisk plan

för Helsingforsregionens 14 kommuner, staten och samkommuner (HRT, HRM, Nylands förbund) med fokus på markanvändning, boende och trafik (MBT). Förbundet har en dubbelroll i MBT-arbetet: å ena sidan representerar förbundet landskapets synvinkel där man sammanjämkar lösningarna i Helsingforsregionen med helheten som gäller hela Nyland och å andra sidan genomför förbundet samarbetsavtalet med Kuuma-kommunerna i fråga om markanvändning (M) och boende (B). Uppföljningen av avtalet sker i samarbete mellan HRM och förbundet.

Som stöd för MBT-arbetet och Nylandsprogrammet har förbundet utarbetat bl.a. en utredning om lägesbild och framtidsutsikter för näringar.

På grundval av utredningen utarbetar man i samarbete med kommunerna utvecklingsprinciper för näringar för MBT-arbetet. Vid förbundet har man också utarbetat nuläges- och scenariematerial som beskriver kolbindning som stöd för MBT-arbetet. Utifrån dessa material har man ordnat utbildning för kommunerna om detta tema och gjort en konsekvensbedömning av MBT-planens första version samt bearbetat åtgärdsutkast till MBT-planen tillsammans med kommunernas representanter i den s.k.

MAL-Hiili-arbetsgruppen (MBT-Koldioxid). Kommun- och regionspecifika kolbindningsmaterial har delats ut till alla kommunerna i Nyland, och dessa material kan också utnyttjas som stöd för kommunernas egen planering.

Förbundets sakkunniga har varit med i att utarbета konsekvensbedömningar av MBT-planens första version bland annat när det gäller de perspektiv, tjänster och naturkonsekvenser som SMB-lagen kräver och varit med i att styra utredningen om boendets klimateffekter samt beställt två externa bedömningar för MBT-arbetet ur perspektivet för kolbindning samt växelverkan för markanvändning och trafik.

Samarbetet med Kuuma-kommunerna har hittills omfattat bland annat olika utredningar, gemensamma förberedelser inför workshoppar samt material till växelverkan och kommunikation som speciellt har skräddarsytt för Kuuma-kommunerna.

Dessutom har man deltagit i möten för flera arbetsgrupper inom MBT-arbetet, i facilitering av tillställningar för växelverkan, workshoppar och ett seminarium för förtroendevalda, stött geodata- och sakkunnigarbete inom olika teman och arbetsskeden samt på olika sätt möjliggjort användningen av förbundets utredningar för MBT-arbetets behov.

Systematiskt genomförande garanterar Nylandsplanens styrande verkan

Genomförandet av helheten som gäller landskapsplanerna samt trafiksystemplanerna främjas i ett tätt samarbete med de huvudsakliga genomförarna, det vill säga regionens kommuner och övriga nyländska aktörer.

Konkreta åtgärder är utlåtanden, arbetet med regionansvar samt olika projekt som genomför landskapsplanen och trafiksystemplanerna. Dessutom deltar regionplaneringen i det praktiska genomförandet av klimatfärdplanen för Nylandsprogrammet. För detta arbete har det inrättats tväradministrativa klimatteam vid förbundet. Till exempel sakkunniga inom trafikens klimatteam har hjälpt Factor-medborgarjury i att forma ett ställningstagande.

Åtgärder som pågår för att genomföra Nylandsplanen, trafiksystemplanerna och klimatfärdplanen är bland annat:

- olika projekt som främjar träbyggande
- granskningar av mångbruk av skogar samt granskningar av kolbindning och ekologiska nätverk
- utredning om profilering av små centrum
- kulturmiljöutredningar, bl.a. aktualitetsöversikt om kulturmiljöer på landskapsnivå när det gäller det moderna byggnadsarvet
- utarbetande av en handbok om cirkulär ekonomi avsedd för kommunala planläggare
- utredningsarbete om utveckling av tågtrafiken på kustbanan och i riktning mot Hangö
- genomförande av en utredning om anslutningsparkering och koordinering av uppföljningen
- deltagande i aktuella trafikutredningar, såsom områdesreservering för tilläggsspår, utveckling av riksväg 2, järnvägsplan för entimmeståget, miljökonsekvensbedömning av Finlandsbanan och Flygbanan samt utveckling av resekedjorna som kommer att påbörjas
- genomförande av mätare som stöder uppföljningen av trafiksystem som förbundets eget arbete

På hösten 2021 inleddes ett projekt för hållbart mångbruk av kommunala skogar där man har producerat material och evenemang om hållbart mångbruk av skogar. Vårens teman har varit bland annat "Skogsvård som anpassar sig till klimatförändringen" samt "Skogsnaturens mångfald i kommunala skogar".

Inom projektet har man producerat geodata om kollager i Nylands trädbestånd och potential för kolbindning i jordmånen. Dessa material har tillställts kommunerna och man har ordnat handledning i att använda dem bland annat som stöd för planläggningen. Material om kolbindning har också utnyttjats i konsekvensbedömningen av den första versionen av Helsingforsregionens MBT-plan.

Kommunerna och de övriga intressentgrupperna ges omfattande sakkunnigstöd i teman som gäller klimat, miljö och cirkulär ekonomi bland annat genom att svara på intressenternas informationsförfrågningar samt att ordna workshoppar och evenemang. Under våren har man bland annat ordnat ett möte för kommunernas sakkunniggrupp och workshoppar om kommunala skogar.

Man följer aktivt med reformen av naturvårdslagen och förbundet deltar i en uppföljningsgrupp för pilotförsök för ekologisk kompensation. Förbundet informerar sakkunniggrupperna och intressentgrupperna om reformen.

Via den förnyade karttjänsten har man på ett mer kvalitativt sätt kunnat sprida information som stöd för förbundets expertis.

Långsiktigt påverkansarbete som stärker en helhetsbild på landskapsnivå

Inom intressebevakning koncentrerar man sig på att lyfta fram landskapets och regionplaneringens strävanden, målsättningar och särdrag utifrån forskning och expertis samt på att sörja för att dessa målsättningar och

särdrag beaktas i beslutsfattandet. I syfte att nå det målet idkar förbundet intressebevakning på såväl regional, rikstäckande som internationell nivå.

I totalreformen av markanvändnings- och bygglagen (MBL) bevakar förbundet intressen bl.a. genom att lyfta fram perspektiv i anslutning till regionplanering, kommunal planläggning och byggande. Viktiga påverkans- och kommunikationsåtgärder är till exempel de ställningstaganden, utlåtanden och artiklar samt övrig kommunikation som för samman synvinklar till exempel hos kommunala planläggare och förbundets regionplanering samt hos Kommunförbundet och övriga landskapsförbund. Dessa har man aktivt förmedlat till de instanser som bereder lagen och till beslutsfattare som ansvarar för denna lagreform. På kommunernas önskemål har man regelbundet, till och med varje vecka ordnat MBL-kliniker för kommunala planläggare som har möjliggjort ett resultatrikt, gemensamt påverkansarbete i anslutning till lagreformen.

Man har påverkat den riksomfattande trafiksystemplanen bland annat genom ett utlåtande om investeringsprogrammet för trafikledsnätet. På internationell nivå håller man på att bereda ett utlåtande om TEN-T-förnyelsen.

Kommunsamarbete och nätverk ska bli en ännu tätare del av regionplaneringen

På kommunal nivå är de viktigaste samarbetsforumen i synnerhet förbundets olika sakkunniggrupper, på riksnivå nätverk för landskapsplanläggare samt för aktörer inom trafik, bl.a. flygtrafik, miljö och havsplanering samt på internationell nivå sådana nätverk som CPMR, Metrex och Scandria Alliance. Bland annat inom Metrex har förbundet inrättat en ny sakkunniggrupp som svarar på klimatförändringen tillsammans med Helsingfors stad, HRM samt regionerna Stockholm och Göteborg.

Det sektors- och organisationsövergripande samarbetet inom regionplanering inom landskapet, mellan kommunerna och landskapen samt på internationell nivå har effektiverats med hjälp av virtuella möten, utnyttjande av Teams och den nya webbplatsen. Under coronatiden uppstod nya verksamhetssätt som har skapat ännu effektivare verksamhetsmodeller för samarbetet.

Beslutsförslag:

Landskapsstyrelsen beslutar

- **anteckna för kännedom aktualitetsöversikten om ansvarsområdet Regionplanering**
- **ge landskapsfullmäktige ärendet för kännedom.**

Beslut:

Landskapsstyrelsen beslutade i enlighet med förslaget.

Upplysningar:

Ansvarig direktör Paula Autioniemi
Sakkunniga Ilona Mansikka, Heini Peltonen, Kaarina Rautio

Redogörelse

Man redogör för ärendet vid sammanträdet.

Beslutsförslag

Landskapsfullmäktige beslutar anteckna aktualitetsöversikten för kännedom.

Beslut:

Landskapsfullmäktige beslutade i enlighet med förslaget.